

6-milijonti grelnik vode

Današnji kolektiv Tikija je lahko ponosen na dejstvo, da je nastal na temeljih, ki so jih postavili borci centralne tehnike glavnega štaba NOV Slovenije s svojimi skromnimi sredstvi. Zaživel je takrat, ko je zaživele delavsko samoupravljane. V 35 letih je zrasel iz skromne delavnice s 17 ljudmi na sedanjih 490 zaposlenih. Tiki je iskal svoje mesto v povojnem gospodarstvu in zrasel v veliko, sodobno organizirano, specializirano delovno organizacijo proizvajalcev serijske tehnično zahtevne opreme. Leta 1951 je bil ustanovljen Tehnični inštitut kovinske industrije (začetnice dajejo naziv delovne organizacije TIK), zato šteje leto 1951 za letnico ustanovitve Tikija.

Njihov proizvodni program je bil v tem času usmerjen v individualna naročila. Tako so izdelovali krmilne naprave za stikala, transformatorje, pretikala, zavorne magnetne, industrijske sesalnike, centrifuge, destilacijske naprave, električne sušilne peči in druge izdelke. To obdobje je bilo za Tiki zelo plodno, saj je bilo treba opravičiti naziv inštituta. Rezultati so vidni še danes. Tak način dela je bil temelj za nadaljnji razvoj še marsikateri drugi delovni organizaciji, na primer ETA Cerkno in šišenskem AGROSTROJU.

Individualna proizvodnja je bila osnova Tikija vse do leta 1956, ko je Tiki prešel na industrijski način proizvodnje cevi za namakalne naprave.

Prehod na industrijski način proizvodnje je dajal vse možnosti za enoviti proizvodni program, in sicer je leta 1958 stekla proizvodnja električnih grelnikov vode (bojlerjev) z vsemi sestavnimi deli. V Jugoslaviji je bil to edini proizvajalec, zato je bila odločitev za ozko specializacijo proizvodnje električnih grelnikov vode upravičena. Proizvodnja je iz leta v leto hitro rasla in zahtevala nove prostore. Pametna poslovna politika in visoka zavest delavcev, ki so se odpovedali delu osebnega dohodka, je omogočila leta 1962 gradnjo novih prostorov na lokaciji, na kateri so še danes, na Magistrovi ulici 1.

Toda razvoj ni obstal. Nadaljnje obdobje je bilo v znaku širjenja in povečevanja proizvodnje ter iskanja in uvajanja najnovejših tehnoloških postopkov.

Izdelati kakovostneje je bil že takrat imperativ tega kolektiva. In na tej razvojni poti se je Tiki povezoval in sodeloval z mnogimi organizacijami, saj sta to zahtevali narava dela in tehnologija. Leta 1979 je Tiki sklenil pristopiti k enemu največjih združenj v Jugoslaviji, h GORENJU. Opredeljeni status Tikija v sozdu Gorenje, kot nosilca proizvodnje naprav za ogrevanje sanitarne vode z vsemi možnimi viri energije, je kolektivu odprl široka razvojna področja.

Najznačilnejše za današnje obdobje je, da jim je uspelo mobilizirati notranje rezerve in zavest in se rešiti iz kritične situacije v letih 1983 in 1984 in po prej, glavni razlog zanjo je bilo stalno menjavanje

vodstva te delovne organizacije, zaradi katerega sta prejšnja sloga in trdno začrtani razvoj začela počasi upadati. Sanirali so negativno gospodarjenje, kolikor pač dopuščala današnji gospodarski trenutek, ter postavili trdne temelje nadaljnega razvoja svoje delovne organizacije. Delavci Gorenja Tiki so se zavezali, da bodo v letih 1986 in 1987 modernizirali tehnološke postopke za izdelavo srednjelitražnih grelnikov vode in tako zagotovili kakovost na svetovni ravni. Ta hip vsem zahtevam tujega trga ustreza le njihov malolitražni program, ki je v letih 1984 in 1985 dosegel že viden prodor na zahodna tržišča.

Jutrišnjih ciljev imajo več:

- izvoz 30 do 40 % proizvodnje, ki zahteva celovito tehnološko prenovo,
- utrditev vodilnega mesta v proizvodnji električnih grelnikov vode v Jugoslaviji,
- iskanje in uvedba novega programa.

Zavedajo se namreč, da ima njihova delovna organizacija z enim samim proizvodnim programom danes dokaj nestabilen gospodarski položaj, ki pri najmanjših nihanjih prodaje lahko kljub trdni volji vseh zaposlenih ogrozi njihov obstoj.

Če želijo doseči vse te tri cilje, ne bo zadostovala le tehnološka prenova proizvodnje. Ves razvoj Gorenja Tiki je bil zasnovan na dobri kadrovski zasedbi, na veliki lojalnosti vseh delavcev do delovne organizacije. Težave v preteklem obdobju so odgnale strokovnjake, zato bo ena ključnih nalog pridobitev novih strokovnjakov, ki bodo postali gonilo bodočega razvoja.

Izdelki Gorenja so našli svoje mesto tako na domačem kot tujem trgu in so sinonim za kakovost. Tudi na Tikijevih izdelkih je sedaj zaščitni znak Gorenja, zato njihove želje za realizacijo zastavljenih ciljev pomenijo tudi željo, da bi ta zaščitni znak na njihovih izdelkih enako dostojno predstavljal Gorenje.

Do danes je Tiki izdelal skupno 6.000.000 vseh vrst grelnikov vode (od tega samo v letu 1985 388.000, 763.000 prezračevalcev in 110.000 kuhinjskih nap), izvoz pa je dosegel že 437 milijonov dinarjev.

Delovna organizacija Gorenje Tiki v svojem dosedanem razvoju ne bi dosegla tako pomembnih rezultatov, če kolektiv v vsem času svojega razvoja ne bi bil enoten in prizadeven. Priznati je treba, da je v 35-letnem delovanju ta kolektiv naletel na ogromne težave, zato uspehi niso naključni, so rezultat skupnih naporov vseh zaposlenih.

Prijetno je spoznanje, da je tudi Tiki po tolikih letih odrekanih in uspehov prispeval svoj delež k skupnemu gospodarskemu razvoju Jugoslavije.

Mario L. Vilhar
Foto: Franci Rozman

35-letniki Tikija: Ivan Gorenc, Milan Berlič, Zdravko Florjančič, Vlado Brečelnik, Franc Ribič in Ivan Bernik na Tikijevi proslavi v kinu Šiška.

Kompas-Hertz je postal »šišenski občan«

»Mi posodite avto?«

Že dobrega pol leta šišensko panoramo izpolnjuje atraktivna rumeno-rjava stavba Kompas-Hertza ob križišču zahodne obvoznice in Celovške. Kompas-Hertz, šele nedavno »šišenski občan«, je največja jugoslovanska delovna organizacija za izposojlo oziroma rent-a-car vozil. P Po vsej Jugoslaviji ima 67 poslovalnic z več kot 3.000 osebnimi vozili, 190 avtobusi in 200 tovornimi vozili, kar je tretjina vseh vozil za izposojlo pri nas.

Čeprav so lani v Kompas-Hertzu po zaključnem računih poslovali dobro, pa lansko poslovno leto ne ocenjujejo kot uspešno. »S poslovanjem ne moremo biti

zadovoljni, saj nam lani ni uspelo pokriti enostavne produkcije,« je povedal Janez Dolenc, direktor Kompas-Hertza. Čeprav so za amortizacijo namenili sredstva precej nad predpisano stopnjo, so vrtoglave podražitve vozil, rezervnih delov in servisnih storitev onemogočile obnovo voznega parka.

Rent-a-car organizacije imajo največ prometa v poletni sezoni in Kompas-Hertz ni izjema. K temu največ prispevajo tujci in poslovneži, ki najpogosteje najemajo vozila, saj se njihov delež v celotnem najemu poleti poveča z običajnih 6 ali 7 kar na 30 odstotkov. Med tujci so najpogosteji najemniki vozil Angleži in Skandinavci, najboljši pa Američani, ki se običajno odločajo za najdaljši najem. »Mislim, da je najem vozil zanimiv tudi za Jugoslovane,« meni Janez Dolenc. »Vendar pri nas rent-a-car dejavnost ni dovolj razširjena, ni dovolj vozil, zato najem vozil ni vedno zanesljiv.« Pri nas se sicer s sposojanjem vozil ukvarja okoli 25 rent-a-car organizacij, kar pa je izredno malo v primerjavi z Grčijo ali Španijo, kjer imajo tudi do 700 takih organizacij.

Kateri so najpomembnejši dejavniki za uspeh rent-a-car podjetja? »Poslovnost, ponudba različnih vozil in razvita mreža poslovalnic,« odgovarja Janez Dolenc. V Kompas-Hertzu je običajno, da vozilo čaka stranko ob katerikoli uri, seveda če se prej tako dogovorijo. Zaposleni pa so za takšna »dežurstva« tudi posebej

stimulirani. Potencialni najemniki vozil lahko pri Kompas-Hertzu glede na želje in finančne možnosti izbirajo med devetimi različnimi kategorijami osebnih vozil. Najcenejši je dnevni najem zastave 850 (1.300 dinarjev plus 13 dinarjev za vsak prevoženi kilometer), najdražji pa je tedenski najem opel recorda 2,0 brez omejitve prevoženih kilometrov (139.750 dinarjev). Mogoče še najbolj pomemben dejavnik pri uspehu pa je široka mreža poslovalnic. Pri Kompas-Hertzu lahko sposojeno vozilo vrnete v katerikoli drugi poslovalnici, ki so dokaj enakomerno porazdeljene po vsej Jugoslaviji.

Kompas-Hertz pa je vključen tudi v največjo svetovno mrežo za najem vozil. Hertz posoja 350.000 vozil, sestavlja pa ga 4.200 poslovalnic v 120 državah na vseh celinah. Ob tem velja omeniti, da je jugoslovanski del tretja največja licenca v okviru Hertza, takoj za Japonsko in Švedsko. Najeto vozilo pri Kompas-Hertzu je zato mogoče pustiti v katerikoli evropski državi, razen v Veliki Britaniji in Grčiji, zaradi njihovih carinskih predpisov. Prav tako pa je mogoče v tujini pri Hertzu izposojeno vozilo pustiti pri nas.

Marjan Lacič